



**DEN NORSKE KIRKE**  
Sør-Hålogaland bispedømme



## Innholdsfortegnelse

I	Leders beretning .....	1
II	Introduksjon til bispedømmet og hovedtall .....	3
	A. Nøkkeltall for bispedømmet.....	4
	B. Utvalgte volumtall .....	4
	C. Nøkkeltall for årsregnskapet .....	5
III	Årets aktiviteter og resultater .....	6
	A. Kortfattet oversikt over bispedømmets samlede aktivitet i 2019.....	6
	B. Omtale av resultater og måloppnåelse .....	7
	Gudstjenestelivet blomstrer .....	7
	Flere søker dåp og trosopplæring.....	9
	Kunst- og kulturuttrykk er en del av kirkelivet.....	12
	Kirken engasjerer seg i samfunnet .....	14
	Flere finner sin plass i kirkelig arbeid .....	18
	Kirken skaper trygge rom.....	21
	Kirken har en demokratisk og velfungerende organisasjon .....	21
	C. Om biskopens virksomhet relatert til bidrag i forbindelse med spesifikk måloppnåelse. ....	22
IV	Styring og kontroll i virksomheten .....	24
	A. HMS/Arbeidsmiljø .....	24
	Sykefravær .....	24
	Medarbeiderundersøkelsen.....	25
	B. Ligestilling.....	26
	C. Vurdering av mislighetsrisiko .....	26
V	Vurdering av framtidutsikter .....	28
VI	Årsregnskap .....	30
	Regnskapsrapport for budsjettgruppe 1A, brutt ned på kontogrupper .....	32

## I Leders beretning

### **Bispedømmerådet og rekruttering**

Bispedømmerådet avsluttet sin 4-års periode ved utgangen av 2019. Mange ulike saker har vært oppe til behandling i denne perioden. Blant annet saker knyttet til økonomi med ulike tiltak for å få ned merforbruk fra 2017 og 2018. I lys av dette fattet bispedømmerådet vedtak i 2017 om nedtak av fem prestestillinger og én stilling ved kontoret. Dette ble gjort for å få en bedre balanse mellom utgifter til lønn og drift i forhold til tildelte midler. Med bakgrunn i Kirkemøtets vedtak om ny fordelingsnøkkel for menighetspresttjenesten i Den norske kirke utfordres bispedømmet ytterligere ved redusert bevilgning. Foreløpig er det ikke nødvendig for bispedømmerådet å redusere flere prestestillinger, da vi for tiden har store utfordringer med å rekruttere inn i de ledige stillingene.

Bispedømmerådet har i 2019 hatt seks møter og 54 saker inkludert orientering og referatsaker til behandling, mot 48 i 2018 og 10 tilsettingssaker mot 15 i 2018. Antall saker holder seg ganske stabilt, men det er en bekymring for at antall tilsettingssaker nå ligger på et absolutt minimum. Bispedømmet sliter nå virkelig med å rekruttere inn nye medarbeidere i de ledige prestestillingene. Sett i lys av at det utdannes færre prester og andre vigslede stillinger enn de som slutter, utfordres vi til alternative løsninger for å kunne holde gudstjenesteliv og menighetsarbeid tilstrekkelig oppe for å unngå ytterligere nedgang i antall medlemmer. Det blir mer og mer vanlig å inngå avtaler med vikarer som har lite eller ingen teologisk utdanning. Vi har underskrevet 86 vikaravtaler dette året, mot 71 i 2018. Ved årsskiftet har vi 24 ledige prestestillinger, mot 22,5 i 2018 og 16 i 2017. Urovekkende tall som bekymrer. Å få flere unge til å velge kirkelig utdanning er i seg selv en stor og langsiktig utfordring for hele Den norske kirke. Tiltak som «second career» og ekvivalering av andre utdanninger blir viktige bidrag for å få rekruttert flere prester og andre kirkelige medarbeidere, men vil nok ikke kunne fylle alle ledige hull. Bispedømmeråd og biskop jobber aktivt med de muligheter for å kunne rekruttere, men dette arbeidet er svært krevende da vi rett og slett har for få prester til å fylle inn i de mange ledige stillingshjemlene rundt omkring i landet. Situasjonen blir dessverre ikke enklere da vi vet at antallet som vil ta presteutdanning og annen kirkelig utdanning er alt for lavt i forhold til det som er ledig. Det må et nasjonalt krafttak til for å motivere og legge til rette for at flere velger kirkelig utdanning. Vi i bispedømmet prøver å bidra med å tilpasse arbeidsplaner etter ønsker, gi gode lønnsbetingelser med mere, for å beholde og rekruttere, men dette blir stadig mer krevende i et marked der vi i bispedømmet i større og større grad ikke har så mye mer å tilby enn de andre bispedømmene. Vi blir fort taperne i et slikt marked da vi også må slite med at vi har få ungdommer fra vår landsdel som velger kirkelig utdanning. Bispedømmerådsleder og biskop utfordrer Den norske kirke på nasjonalt nivå til å forske mer på hvorfor færre av dagens ungdom velger å ta kirkelig utdanning. For at vi skal kunne opprettholde en levende folkekirke i hele vårt bispedømme, er rekruttering av nye medarbeidere helt avgjørende.

## Bemanning av bispedømmekontoret

Vi kan i år gjøre opp årsregnskapet med et mindreforbruk, et betydelig mindreforbruk som i 2019 har sin hovedårsak i gjennomført effektivisering av merkantile funksjoner, samt effektivering av bispedømmerådets vedtak om nedtak av én stilling ved kontoret. I tillegg skyldes det store mindreforbruket for kontoret sykefravær uten vikarinntak, samt planlagt ledighet for å kunne rekruttere inn nye medarbeidere til en mer fremtidsrettet organisering og bemanning av kontoret. Bispedømmerådet gjorde vedtak i juni måned om ny redusert bemanningsplan for kontoret, samt en flat organisert struktur. Nærmere tre stillinger er redusert med bakgrunn i effektiviseringsprosessen, samt bispedømmerådets vedtak om nedtak av én stilling. En avdelingsvis organisering med kirkefagsjef, personalsjef og økonomileder er avvirket, og erstattet med rådgiverstillinger med særskilte ansvarsområder. Denne omorganiseringen gir muligheter til nyteknning, samt tydeliggjøring av ansvarsområder for den enkelte rådgiver. «Å holde igjen» ledige hjemler har gitt mulighet til å lyse ut «nye hjemler» med nytt innhold. Det er nå ansatt to nye rådgivere, en rådgiver for administrasjon og forvaltning, samt en kulturrådgiver. For tiden ligger det ute to rådgiverstillinger til, en kommunikasjonsrådgiver, samt rådgiver for teologi. Det har vist seg vanskelig å rekruttere til disse to rådgiverstillingene, og så lenge vi er uten disse viktige funksjonene, svekkes bispedømmekontorets virksomhet. Leder og biskop er spente på om denne endringen av struktur og tydeliggjøring av ansvarsområder vil gi den ønskede effekt over tid. Det vil derfor være naturlig at man om ett års tid evaluerer endringen.

## Prestetjenesten og prostene

Når det gjelder ledelse av prestatjenesten, er både biskop og bispedømmeråd avhengig av dyktige proster. Vi kan glede oss over et stabilt «prosteteam» i 2019, og at kvinneandelen for prostene er på 50 %. Til utarbeidelsen av årets årsrapport har prostene bidratt med helhetlige og gode rapporter fra de respektive prostiene i tråd med de rutiner vi har lagt opp til. Det vises for øvrig til omtale av prestatjenesten i kapittel to og tre.

Bodø, 22. februar 2020

Tanja Fatima Nyjordet  
bispedømmerådsleder

Ann-Helen Fjeldstad Jusnes  
biskop

## II Introduksjon til bispedømmet og hovedtall

### Tilknytningsform, myndighet og ansvarsområde

Sør-Hålogaland bispedømme er for rapporteringsåret 2019 underlagt rettssubjektet Den norske kirke. Sør-Hålogaland bispedømme ble opprettet i 1952 ved at Hålogaland bispedømme ble delt og er ett av 11 bispedømmer i Norge. Bispedømmerådet har 11 medlemmer inkludert en lulesamisk representant. Sammen med de andre bispedømmerådene utgjør rådet Kirkemøtet. Biskopene utgjør Bispemøtet. Myndighet og ansvarsområde for biskop og bispedømmeråd følger blant annet av Kirkeloven, gravferdsloven og tjenesteordning for biskop, prost og menighetsprest. Tilsettingsreglement, økonomiinstruks og tildelingsbrev er også viktige dokumenter som sier mye om myndighet og ansvarsområde. Bispedømmet blir ledet av to organ, Biskopen og Bispedømmerådet med felles administrasjon ledet av stiftsdirektør. Kontorsted er Bodø.

Bispedømmerådet skal ha sin oppmerksomhet på alt det som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene. Rådet skal fremme samarbeid mellom de ulike menighetsråd og andre lokale grupper innen bispedømmet. Bispedømmet fordeler statlig tilskudd til trosopplæring og særskilte stillinger innen diakoni og undervisning. Bispedømmet kan opprette og nedlegge stillinger innenfor tildelt ramme. Bispedømmerådet tilsetter proster, menighetsprester, prostiprester samt fengselsprest og studentprest. I tillegg er bispedømmerådet arbeidsgiver for de tilsatte ved bispedømmekontoret. Biskopen leder prestatjenesten i bispedømmet og stiftsdirektøren er utøvende myndighet for bispedømmerådet og daglig leder for de ansatte på bispedømmekontoret.

### Overordnet mål og samarbeid med andre, kirkelige fellesråd, frivillige kristelige organisasjoner

Bispedømmeråd og biskop har lagt til grunn de mål og føringer som er gitt av Kirkemøtet og Kirkerådet. Visjonsdokumentet samt virksomhetsplan for bispedømmet legges også til grunn for virksomheten og aktivitetene. Visjonen for Sør-Hålogaland er «*Folkekirka i Sør-Hålogaland - ei åpen dør i tro, håp og kjærlighet*».

De områdene som er mest synlige er:

- Prestetjenesten
- Gudstjenester og kirkelige handlinger
- Dåp, trosopplæring og inkludering
- Samisk kirkeliv - ansvar for det lulesamiske språkområdet
- Kirkemusikk og kultur
- Diakoni
- Misjon
- Tilskuddsforvaltning, godkjenningssaker og oppgaver knyttet til gravferdslov og forskrift

Sør-Hålogaland bispedømme ønsker å være folkekirke der folk bor. I vårt bispedømme er det ved utgangen av 2019 86 sokn og 44 fellesråd fordelt på 44 kommuner. Bispedømmet har

samarbeid med kristelige organisasjoner, og har et formelt samarbeid med misjonsorganisasjonene som er tilknyttet Samarbeid for menighet og misjon (SMM).

### Omtale av organisasjon, ledelsesstruktur og antall ansatte samt lokalisering

Sør-Hålogalands biskop og bispedømmeråd har felles administrasjon. I bispedømmet er det åtte prosti som hver for seg er eget tjenesteområde for prestene. De øvrige kirkelige tilsatte har i hovedsak fellestrådet som sin arbeidsgiver. Med virkning fra 1. september 2019 er bispedømmekontoret organisert med stiftsdirektør som daglig leder og med rådgivere med primæransvar for sine fagområder.

I vårt bispedømme er det 87,75 stillingshjemler for presteskapet og 12 stillingshjemler ved bispedømmekontoret, inkludert biskop og stiftsdirektør. I tillegg har vi 0,60 % stilling innen sentralbord. Alle stillingene har bispedømmerådet som arbeidsgiver. I Sør-Hålogaland bispedømme er det tilsatt om lag 400 medarbeidere i de lokale menighetene med fellestrådene som arbeidsgiver.

#### A. Nøkkeltall for bispedømmet

Medlemmer/ innbyggertall/ inn- og utmeldinger, inkludert endringer fra 2017 og 2019.

Nøkkeltall Sør-Hålogaland	2017	2018	2019
Antall innbyggere	242 866	243 385	241 236
Medlemmer og tilhørige	197 242	195 910	193 498
Innmeldte	83	82	133
Utmeldte	603	502	758

Kilde SSB og Statistikkhefte 2019 (telling folketall pr. 3. kvartal 2019)

#### B. Utvalgte volumtall

Antall døpte, konfirmerte, vigsler, gravferder, gudstjenester totalt og deltakere samlet, inkl. tall fra 2015 – 2019.

Utvalgte volumtall Sør-Hålogaland	2015	2016	2017	2018	2019
Antall døpte	1796	1602	1525	1465	1295
Antall dåpshandlinger	1796	1738	1629	1545	1392
Antall konfirmerte	2151	1991	1940	1870	1860
Antall vigsler	404	386	373	357	314
Antall gravferder	2268	2163	2200	2240	2085
Antall gudstjenester totalt	3756	3693	3605	3549	3508
Antall gudstjeneste deltakere samlet	289 908	270 747	269 019	288 577	242 343

Kilde SSB og Statistikkhefte 2019

### C. Nøkkeltall for årsregnskapet

Nøkkeltall for årsregnskapet	2015	2016	2017	2018	2019
Antall årsverk	88,4	92,5	82,6	102,6	99,85
-herav prestedtjeneste	73,6	77,6	68,6	88,8	88,25
Samlet tildeling post 01/budsjettgruppe 1A	76 550 000	78 601 000	86 038 000	80 514 000	85 774 000
Driftsutgifter	78 417 990	83 379 837	87 957 281	80 080 862	81 443 783
Lønnsandel av driftsutgifter	83,4 %	83,3 %	88,8 %	87,1 %	85,8 %
Andel lønn brukt i prestedtjenesten					76,6 %
Lønnsutgifter pr årsverk	739 991	751 141	945 862	680 212	699 764

Som følge av skillet Stat-Kirke og endring fra kontantprinsipp til regnskapsprinsipp er regnskapstallene for årene 2017 – 2019 i liten grad sammenlignbare med tidligere år.

Som følge av endring i måte å tildele og regnskapsføre pensjonskostnader vil tall i linjene 3 - 7 for 2017 ikke være direkte sammenlignbare med tilsvarende tall for 2018 og 2019.

Også «Antall årsverk» er beregnet ulikt i 2017 i fht. 2018 og 2019. For 2017 er årsverktallet kun antall fast ansatte, mens det for 2018 og 2019 er antall stillingshjemler uavhengig av vakanser og midlertidig ansatte som er brukt.



### III Årets aktiviteter og resultater

#### A. Kortfattet oversikt over bispedømmets samlede aktivitet i 2019.

Året 2019 går for kirken i Sør-Hålogaland inn i rekken av mange år med både utfordringer og jevnt arbeidstrykk, med bekymringer og gleder. I landets største tros- og medlemsorganisasjon er det stadig endringer. Prostene gir i sine årsberetninger rik innsikt i kirkens liv rundt om i bispedømmet, og om hvordan utfordringer og endringer blir håndtert i det enkelte sokn.

Ofoten prosti har i 2019 vært berørt av kommunereformen som bl. a. har medført at Tjeldsund sokn fra 2020 tilhører Nord-Hålogaland bispedømme.

Stadig er det vakanser i prostiene, kanskje i særlig grad sør i bispedømmet. Her har man også i påvente av mulig endring av prostigrenser hatt én og samme prost i de to sørligste prostiene.

Det berettes generelt om at situasjonen med vakanser og flere sykmeldinger har vært tung å håndtere for både ledelse og ansatte, men et overordnet mål har generelt vært å betjene menighetene med gudstjenester og kirkelige handlinger.

Kirkevalget har satt sitt preg på året i form av forberedelser til og gjennomføring av selve valget. I etterkant kreves også ressurser i forbindelse med oppstart for de nyvalgte rådene.

Domprosten forteller om et økende tall på utmeldinger, noe hun setter i sammenheng med kirkevalget. Mer bekymring knyttes til markant synkende dåpstall, særlig i bymenighetene i prostiet. Det er fortsatt uvisst hvor mye synkende fødselstall virker inn på disse tallene, men at det nærmer seg en halvering av tallet fra 2015 er oppsiktsvekkende.

2019 ble et år der mange av soknene gikk sine trosopplæringsplaner nærmere etter i sømmene. Biskopen ba i 2018 om en gjennomgang av disse, hvor man i større grad ble bedt om å legge til grunn et realistisk antall timer, for å minske forskjellen i timetall mellom planlagt og gjennomført trosopplæring. Det ble også oppfordret til å tenke gjennom enkelte kvalitative aspekter ved planene. Dette ble i stor grad fulgt opp, og de langt fleste enhetene opererer nå med ajourførte planer, og soknene har for 2019 kunnet rapportere på et bedre grunnlag enn tidligere. Trosopplæringsarbeidet er stort og omfattende, og når 46 % av bispedømmets døpte 0 – 18åringer. I 2018 var prosenttallet 44, så selv om det ikke er en veldig stor økning, er det verd å merke seg at innsats for å nå ut med invitasjoner, og å holde kvaliteten oppe gir resultater.

Hos oss, som i de andre bispedømmene, har kirken i år en svakere oppslutning i befolkningen. Både dåp, konfirmasjon, vigslar og gravferd har synkende tall, og selv om man tar synkende folketall i betraktning, er det entydig både at kirken får færre medlemmer, og at færre av de som er medlemmer søker til kirken ved markering av begivenheter og overganger i livet. Som tabellene i innledningen viser, er oppslutningen om dåp og konfirmasjon likevel fortsatt stor i bispedømmet. Nedgangen i dåpstallene er nok som forventet, siden man ikke lengre har tilgang til kontaktopplysning til nybakte foreldre. Selv om dåp er en solid forankret tradisjon i landsdelen, må en for ettertiden tenke nytt og offensivt om alternative måter å invitere på. Det er fortsatt grunn til å være takknemlige for kirkens solide posisjon i små og store lokalmiljø i bispedømmet. Kirkens medlemsundersøkelse for 2019 viser at nordlendingene, mer enn noen

i landet, setter pris på sine lokale kirkebygg og vil verne om disse, og fortsatt anser en stor andel av medlemmene kirka som sitt forankringspunkt i sorg og glede.

## B. Omtale av resultater og måloppnåelse

### Gudstjenestelivet blomstrer

2019 er året da den relativt nye gudstjenesteforordningen ble rullet ut i full bredde. Målet har vært å sikre gudstjenestetilbudet på små og store steder, og opprettholde en gudstjenestefrekvens som ikke har gått ut over menighetslivet. utfordringene med mange ledige stillinger til tross, er løst på en god og tilfredsstillende måte i prostiene. Noen av de små soknene som Skjerstad/ Misvær og Meløy har merket nedgangen i antall gudstjenester, og smertegrensen med tanke på regularitet i gudstjenestelivet er for mange slike små steder nådd. I en situasjon med mange vikarer i arbeid, har en vært nødt til å tenke at gudstjenestefeiring og kirkelige handlinger er det viktigste for vikaren å få utført. Det har nok i noen grad gått ut over langsiktig menighetsbygging og trosopplæringsaktiviteten i soknene. Et rekordhøyt antall vikaravtaler har vært inngått i 2019, og hver især av disse vikarene gjør en god og uvurderlig innsats. Håpet og ønsket om stabilitet i bemanningssituasjonen er stort, og behovet presserende.

I Nord-Helgeland fortelles det om økt deltakelse på gudstjenestene i flere sokn, og om en stabil kirkesøkning i Sør-Helgeland. Prosten har dette å si om det: «Folket er glad i kirken sin! Det er overraskende at gudstjenestebesøket er så stabilt til tross for mangel av fast prest. Det kan ikke bety annet enn at vikarer har gjort et godt arbeid, og at folk og kirke henger godt sammen!»

Lokalsamfunn, annen kirkelig betjening og lekfolk ser det tydeligvis som verdifullt å feire gudstjeneste. Fungerende prost i Sør-Helgeland sier noe om dette i sin årsrapport:

«Det mest interessante og overraskende her, er etter min oppfatning at steder der det har vært ustabil prestesituasjon øker oppslutningen (eller er stabil), mens der det har vært stabil prestedekning over år, går gudstjenestedeltakelsen ned. Det må altså være andre faktorer som spiller inn enn fast prestedekning».

Nord i bispedømmet berettes det også om stabilitet og sågar økning i gudstjenestedeltakelsen. I Vesterålen antar prosten at dette har med å gjøre at det der forsøksvis avholdes flere gudstjenester på andre dager enn søn- og helligdager, og gjør seg i tillegg en refleksjon over at økningen heller ikke ser ut til å ha sammenheng med antall dåp, fordi tallet på døpte er stabilt med fjoråret.

For bispedømmet under ett merker en seg at kurvene peker ned både med tanke på gudstjenestedeltakelse, vigslar og gravferder (jfr. tabell i kap. II B). Det er ingen formildende omstendighet at dette også er tilfellet på landsbasis. Likevel må en være fornøyd med at kirka ser ut til å ha et relativt godt fotfeste i Nordland, og at det er en viktig oppgave for en samlet folkekirke å være kreativ på hvordan en skal forvalte og beholde denne posisjonen.

## Samisk språk og gudstjenesteliv

Vårt bispedømme har ansvaret for det lulesamiske forvaltningsområdet i Den norske kirke. 2019 er det første hele året der vi har hatt en prest med et særskilt ansvar for det lulesamiske. Det er viktig å synliggjøre det samiske, både i språk, trosuttrykk og kirkekunst, og ikke minst gi rom for dette i gudstjenester og andre kirkelige sammenhenger.

Dette året har flere menigheter begynt å bruke noen samiske ledd i gudstjenestene, noe biskopen er svært opptatt av skal bli normalordningen. Flere menigheter har trosopplæringsmateriell tilgjengelig på samisk. Her er det fortsatt behov for informasjon ut til menighetsmedlemmene om materiell på samisk og om muligheten for å bruke samisk salmesang/liturgi ved kirkelige handlinger og på gudstjenester for øvrig.

Det er gjennomført prostivise kurssamlinger i bruk av samisk liturgi, samisk salmesang og kulturforståelse. Målgruppe for disse samlingene har vært kirkelig ansatte. Behovet for å gjenta disse kursene er stadig tilstede, og kirkelige ansatte i tillegg til prester bør også få tilbudet. Selv om bispedømmet har hovedansvar for lulesamisk kirkeliv, er det både nordsamisk, sørsamisk og pitesamisk befolkning i vårt bispedømme. Det er opp til den enkelte menighet hvilket samisk språk de vil bruke.

Når det gjelder tallene for antall gudstjenester med samisk innslag, antall sokn som har innarbeidet samisk språk i ordning for gudstjenesten samt lokal trosopplæring ser det slik ut:

	Antall sokn som har hatt gudstjenester med samisk innslag	Antall gudstjenester med samisk innslag	Antall sokn som har innarbeidet samisk språk i ordning for gudstjenesten	Antall sokn som har innarbeidet samisk språk i lokal trosopplæringsplan	Sokn
Sør-Hålogaland	38	491	25	13	86

Vi har en oppfatning av at dette tallet ikke viser det reelle omfanget, da vi mener det er en underrapportering på dette. Samtidig har vi en klar utfordring i å få innarbeidet det samiske i menighetens plan for trosopplæring og ordning for gudstjenesten.

Bispedømmet er også involvert i arbeidet som det svenske og norske bibelselskap gjør med å oversette Det gamle testamentet til lulesamisk, et krevende og møysommelig arbeid. Det er god framdrift i dette arbeidet. I 2019 var det arrangert en lulesamisk bibeloversetterkonferanse i bispedømmet.

Sammen med de to andre nordligste biskopene, i Nidaros og Nord-Hålogaland, er biskopen i Sør-Hålogaland med i det kirkelige arbeidet rundt Sannhets- og forsoningskommisjonen, og vil være med å legge til rette for at menighetene våre kan være med på dette på en god måte. Den norske kirke har mye å svare for når det gjelder hvordan samene ble utsatt for forforskning, og fratatt sitt språk, sin levemåte og sin kultur.

### Oppslutningen om dåp holdes oppe.

	2015	2016	2017	2018	2019
Antall døpte	1796	1602	1525	1465	1295

Kilde SSB og Statistikkhefte 2019

Dåpstallene i Sør-Hålogaland er synkende og følger en nedadgående kurve over flere år. Nedgangen de siste 5 årene er på 19,2 %, mens nedgangen fra 2018 til 2019 er spesielt stor, på hele 11,6 % fra det foregående året.

Det er en stor bekymring for kirken at stadig færre av medlemmene våre velger dåp for sine barn. 2019 er det første året der reglene i det nye europeiske personverndirektivet er blitt implementert, og en kan nok gå ut fra at det har hatt innvirkning på de markert lavere dåpstallene, særlig i byer og sentrumskommuner, hvor man i Sør-Hålogaland som ellers i landet ser de mest bekymringsfulle tendensene. På små steder og i utkantstrøkene er det fortsatt høye dåpstall i vårt bispedømme. Kanskje står tradisjonen med å døpe nyfødte noe sterkere på små steder, man vet i større grad om hverandre, og det er lettere for kirkens betjening å være oppsøkende med invitasjoner til dåp.

Døpte pr prosti.	dåpstall	dåpskull	Prosent
Bodø domprosti	334	573	58 %
Indre Helgeland prosti	280	416	67 %
Lofoten prosti	107	221	48 %
Nord-Helgeland prosti	104	173	60 %
Ofoten prosti	137	253	54 %
Salten prosti	108	153	71 %
Sør-Helgeland prosti	74	85	87 %
Vesterålen prosti	151	272	56 %

Kilde: Statistikkgrunnlag for Den norske kirke 2019

I 2019 har Nordland fylke for første gang hatt en markant nedgang i folketallet (0.4 % SSB-tall), og det er særlig utkantkommunene som merker at man blir færre. I noen av våre sogn er nedgangen i folketallet sunket med så mye som 10 %. At dåpstallene tross alt ikke er enda lavere kan forklares med at folkekirka med sitt store dåpsfokus står sterkt. Antakelig er det riktig å si at vi i utkant-sokn klarer å holde oppslutningen om dåp oppe, mens bekymringen i sentrums-sokn og byer er stor. Å kunne tilby gudstjenester med dåp på hjemstedet blir derfor et stadig viktigere anliggende for kirken fremover, på samme måte som arbeidet med å kunngjøre og invitere til dåp i nye former og nye kanaler blir viktig rent generelt, og i byer og sentrale strøk spesielt. I Domprostiet, i Lofoten og i Indre Helgeland har det i 2019 vært promotert og gjennomført «drop –in dåp», og dette er vurdert som vellykkede lav-terskel høytideligheter, der dåp av voksne og ungdommer har funnet en fin form. Dette er viktig å videreføre. Bispedømmet har også delfinansiert promoterings-prosjekter i Domprostiet. Kinoannonser, nettbasert PR og tiltak i sosiale media er i gang, og skal videreutvikles. Som i 2019 vil biskopen og prostene også fremover bruke alle anledninger til å ha tema dåp oppe, ikke bare i forhold til å promotere, men også som oppfordring til å

fremheve budskapet i teologien; at dåpen mer enn noe formidler Guds godhet og ufortjente nåde.

### Oppslutningen om trosopplæringstiltakene er stabil.

Å nå flere barn og unge med mer trosopplæring har vært og er et overordnet mål nasjonalt, regionalt og lokalt. Når vi i Sør-Hålogaland skal gå året 2019 i sømmene og vurdere om vi lyktes i dette, er statistikken et hjelpemiddel, men også noe vanskelig å tolke.

I denne tabellen kan en se at omfanget på aktiviteten innen trosopplæring i bispedømmet vårt dette året er betraktelig lavere enn tidligere år. At endringen dette året er så stor kan ha ulike årsaker: Enhetene ble bedt om å gå gjennom sine planer for at disse skulle vise et mer realistisk bilde av aktiviteten. Antakelig gjenspeiler planene nå hvordan bemanningssituasjon og frivilligressursene styrer aktiviteten, i motsetning til tidligere år, da det var et stort sprik på planlagt og gjennomført trosopplæring. Bemanningssituasjonen i bispedømmet er preget av vakanser i distriktsområder og er relativ god i sentrale strøk. Antakelig er det slik at timetallet går ned i distriktene fordi en der oftere må avlyse planlagte tiltak, mens en på steder med god bemanning lettere klarer å gjennomføre de planlagte tiltakene. Denne problematikken må en være oppmerksom på, og forsøke å utjevne for eksempel med å tenke at staber kan samarbeide om tiltak i større enheter.

Gjennomsnittlig antall timer trosopplæring i menighetene

Gjennomførte timer (gjennomsnitt)	2019	2018	2017	2016	Differanse 2018 -> 19	Differanse 2017 -> 18	Differanse 2016 -> 17
Sør-Hålogaland	384,4	469,8	461,2	472,4	-85,4	8,5	-11,2
SAMLET	270,3	285,8	291,1	328,3	-70,4	-5,3	-37,2

Kilde: Planverktøy for trosopplæring.

2019 Sør-Hålogaland	Dåps-samtale	4-årsbok	Breddetiltak for 6-åring	Tårn-agenthelg	Lys våken	Konfirmasjon	Tiltak året etter konf.	TOTALT
Døpte i målgruppe	1170	1667	1431	1277	1752	2207	2538	12042
Deltakere	1251	770	423	355	538	1871	274	5482
Prosent	107 %	46 %	30 %	28 %	31 %	85 %	11 %	46 %

Kilde: Planverktøy for trosopplæring

2018 Sør-Hålogaland	Dåps-samtale	4-årsbok	Breddetiltak rettet mot 6 år	Tårn-agenthelg	Lys-våken	Konfirmasjon	Etter konf.	TOTALT
Døpte i målgruppe	1151	1338	1196	1163	1740	2033	2991	11612
Deltakere	1207	715	425	450	525	1650	165	5137
Prosent	105 %	53 %	36 %	39 %	30 %	81 %	6 %	44 %

Kilde: Statistikkhefte 2019

2017 Sør-Hålogaland	Dåps-samtale	4 årsbok	Breddetiltak rettet mot 6 år	Tårnagenthelg	LysVåken	Konfirmasjon	Etter Konfirmasjon	TOTALT
Døpte i målgruppe	1204	1763	1534	1417	2213	2158	4961	15250
Deltakere	1308	877	468	444	624	1852	514	6087
Prosent	109 %	50 %	31 %	31 %	28 %	86 %	10 %	40 %

Kilde: Statistikkhefte 2017

Disse tre tabellene viser oss at barn og unge i Sør-Hålogaland fortsetter å komme til trosopplæringstilbudene som gis rundt om i bispedømmet. Prosenttallet for deltakelse blant døpte barn i 2019 er to prosentpoeng høyere enn i 2018, og utviklingen de siste tre årene viser en gledelig trend. Det er kanskje også verd å merke seg at vårt bispedømme ligger over landsgjennomsnittet m.h.t. prosentvis deltakelse. Skal en fremheve noe som er spesielt gledelig, er det kanskje oppslutningen om «Tiltak året etter konfirmasjonen». Her er tallet både på deltakere og prosentvis deltakelse nesten doblet. Det er å håpe at menigheter og staver fortsatt vil arbeide for gode tilbud for denne aldersgruppen.

Om en med hånden på hjertet generelt kan si at oppslutningen om trosopplæringstilbudene er stabil, er kanskje å være for optimistisk, økende prosentandel til tross: Sett i sammenheng med synkende dåpstall, betyr det faktisk at det er færre barn som deltar alt i alt. Om ikke trenden snur, vil det stadig bli færre deltakere per arrangement.

De synkende dåpstallene vil også gi konsekvenser for størrelsen på tildelingen av trosopplæringsmidler fremover, dermed også for muligheten til å holde oppe bredden av og kvaliteten på trosopplæringstilbudet i de enkelte sokn. Denne utviklingen må en være i forkant av, og ta konsekvensen av. Fremover bør en blant annet vurdere antall tiltak i en plan, kanskje slå sammen årskull, rullere på hvilke tiltak som arrangeres årlig, og i større grad legge til rette for framtidig samarbeid om ressurskrevende tiltak innad i prostier og andre naturlige samarbeidsenheter. Det bør også vurderes om tiltak som skapes lokalt engasjerer og treffer behovene i det gjeldende soknet på en bedre måte.

### Oppslutningen om konfirmasjon holdes oppe.

Andel konfirmerte av døpte

	2015	2016	2017	2018	2019	Konfirmerte	Medlemmer
Sør-Hålogaland	90%	86 %	86 %	82 %	83 %	1860	2231
Den norske kirke	87%	85 %	83 %	83 %	81 %	34594	42613

Kilde: Statistikkhefte 2019

Oppslutningen om konfirmasjon er i fall både nasjonalt og i vår region i et lengre perspektiv. Den 4 % nedgangen fra 2015 til 2016 gjentas fra 2017 til 2018, men heldigvis har tallene i Sør-Hålogaland lenge holdt seg relativt høyt sammenlignet med nasjonalt nivå. Det kan ut fra denne stabile tilstrømmingen av konfirmanter se ut til at folkekirken stadig står sterkt i vår landsdel. Etter det siste markante fallet i prosentvis deltakelse i 2018, har vi i 2019 sett en liten, men desto gledeligere økning på deltakelse. I et kort, håpefullt perspektiv kan det se ut til at konfirmasjonstilbudet som kirka gir ikke mister terreng, når vi ser året 2019 isolert.

Igjen ser vi trenden som også gjelder dåp: I byer og tettsteder er prosenttallene lavere enn i bygdene, på tross av at folketallet her øker. I utkant-sokn og på små steder er deltakelsen høy. En kan kanskje tenke at på små steder er det færre alternativ å velge i, men alle steder fins jo alternativet «å ikke i det hele tatt feire konfirmasjon».

I 2019 har vår biskop i stor grad oppmuntret soknene til å avholde konfirmasjon på annen ukedag enn søndag, der dette har vært et ønsket alternativ. Det har ført til at mange sokn også har lagt gudstjenester med konfirmasjon til lørdager. Dette har gitt muligheter for å inkludere flere av gjestene som deltakere i kirkebenken, og for mange av familiene har det blitt enklere å invitere gjester med lang reisetid. Det er stadig viktig at en holder et fokus på kvalitet i innhold og gjennomføring av konfirmanttiden, og på hvordan kirken promoterer tilbudet. Til

nå har alle 15-åringene mottatt invitasjon til konfirmasjon i posten. I 2020 er det siste gang dette heftet blir sendt til husstandene. For ettertiden må det tenkes nytt om hvordan det inviteres og informeres om konfirmasjonstiden.

Økende barnefattigdom i vårt land vil for mange gjøre det vanskelig å feire konfirmasjon på tradisjonelt vis. Hvis standarden skal være anskaffelse av bunad og kostbare fester og gaver, er det kanskje kirkas ansvar å vise til og promotere alternative måter å markere konfirmasjon på. Kanskje er kirken stedvis moden for en lavterskel konfirmasjonshandling med felles fest?

## Kunst- og kulturuttrykk er en del av kirkelivet

Kirkemusikerne er den viktigste ressursen for å fremme kunst og kultur i Sør-Hålogaland bispedømmes virksomhet, noe som synliggjøres i flere av prostirapportene. I Nord-Helgeland prosti, der det er økning i antall konserter, begrunnes dette med at det er startet opp flere kor i området som har kirkemusikeren som dirigent/leder. Det understrekes fra Ofoten prosti at «det kirkemusikalske arbeidet er en god stimulans for arbeidet med gudstjenester og kirkelige handlinger». Flere bemerker at det er et større potensiale for flere konserter og kulturarrangementer. Ulike former for konserter og kulturarrangement som meldes inn, er bl.a.

- Salmekvelder, temakvelder og foredrag
- Kunstutstilling i Herøy kirke (med utstilling fra «Peace-Painting-prosjektet»)
- Positiv erfaring med å engasjere en lokal kunstner i trosopplæringen i Velfjord og Tosen sokn. Dette bidro til samarbeid mellom museum, skole og kirke (Sør-Helgeland prosti)
- Betydelig korvirksomhet i Narvik og Ankenes/Skjomen

Indre Helgeland og Ofoten prosti melder om mangel på organistressurser.

Bispedømmet har kirkens kunst- og kultursatsing – også i et tverrfaglig perspektiv – høyt på dagsorden, og hadde dette som tema for stiftsdagene for alle kirkelig ansatte i 2019. Norsk salmefestival ble arrangert i forlengelsen av stiftsdagene i samarbeid med Kirkemusikksenter nord (KiN) og Bodø domkirke, og bispedømmet ansatte en ny rådgiver for kultur etter en lengre (planlagt) vakanse i stillingen.

### Vekst i antall deltakere på konserter og kulturarrangement

Det er en liten nedgang (-1,2 %) i antall konserter og kulturarrangement i bispedømmet fra 754 i 2018 til 745 i 2019, men samtidig en prosentvis økning på 3,7 % i antall deltakere fra 89 753 til 93110. Her er det naturlig å trekke fram Sortland kirke, som alene hadde nærmere 15 000 besøkende på ulike konsert- og kulturarrangementer i 2019. Fordelingen av antall deltakere på arrangement av menighetene i bispedømmet ser ut som følger:

	Konserter				Andre kulturaktiviteter			
	I regi av menigheten		I regi av andre		I regi av menigheten		I regi av andre	
	Antall	Deltakere	Antall	Deltakere	Antall	Deltakere	Antall	Deltakere
Sør-Hålogaland	333	29 859	290	45 770	76	8 019	46	9462

Kilde: Statistikkhefte 2019

Selv om det er nedgang i antall konserter, så har vi den høyeste prosentvise økningen etter Borg bispedømme i antall deltakere i landet. Dette er interessant i den forstand at det kun var Borg og Sør-Hålogaland bispedømme som hadde økning i antall deltakere (6,2 % og 3,7 %), mens den prosentvise nedgangen for hele landet ligger på – 3,9 %. Etersom delmålet var vekst i antall deltakere, og ikke antall arrangementer, må målet kunne sies å være oppnådd. Samtidig bemerkes det i flere prostirapporter at det er et større potensiale for å utvide tilbudet med konserter og kulturaktiviteter i kirkene. Sør-Hålogaland bispedømme satser på at den nye kulturrådgiveren skal bidra til å motivere til vekst i kunst- og kultursatsingen i menighetene. Det er liten tvil om at det bør jobbes for å bedre de økonomiske rammene for kunst- og kulturfeltet i bispedømmet. Forutsigbare finansieringsordninger, også fra bispedømme- og fellesrådsnivå, vil kunne inspirere til gode kulturprosjekter i kirkene. I så måte hadde det vært interessant om Den norske kirkes statistikk kunne innbefatte den økonomiske siden ved kunst- og kultursatsingen. Særlig siden de øremerkede midlene fra Kulturrådet blir fjernet fra 2020, og det nå satses mindre enn før på tildeling av offentlige kulturmidler til prosjekter som involverer amatører. Hvem er det som finansierer konserter og kulturaktiviteter i kirken? På hvilken måte genererer disse aktivitetene midler fra og til det lokale kulturlivet? Hvilke instanser; lokale, nasjonale og internasjonale kunst- og kulturutøvere involveres i folkekirkens kulturaktiviteter? På sikt vil trolig en mer detaljert statistikk over kirkens kulturfelt være et viktig politisk virkemiddel. Det samme gjelder en større differensiering over deltagelse i faste kulturaktiviteter, for eksempel innenfor kirkens korvirksomhet.

### **Flere åpne kirker**

Det var 15 flere sokn som hadde åpne kirker i 2019: fra 32 i 2018 til 47 (av 86) i 2019. Det var til sammen 2496 antall dager med åpen kirke, hvilket innebærer en økning på 61 dager fra året før. Det har kommet flere positive tilbakemeldinger på det sentrale initiativet om å holde kirkene åpne i forbindelse med Allehelgensdag 2.-3.november. 35 kirker meldte fra om at de hadde ekstra åpent i anledning Allehelgensdag.<sup>1</sup> Vi ser at det er et potensiale med åpne kirker som det er verdt å satse videre på, også som en del av kirkens pilegrimssatsing.

### **Pilegrim i nord**

Sør-Hålogaland bispedømmeråd har i perioden fra 2016 til 2019 drevet prosjektet Pilegrim i Nord. Dette ble i 2019 avsluttet fra bispedømmerådets side, men vil bli forsøkt videreført gjennom forankring på fylkeskommunalt plan i samarbeid med flere historiske kirkesteder fra Trondenes til Nidaros, deriblant Gildeskål, Alstahaug, Vågan og Hadsel. Det blir et viktig hovedmål å få denne leia godkjent som en offisiell Olavsled gjennom Nasjonalt Pilegrimssenter. Sør-Hålogaland bispedømme vil fortsatt være involvert i arbeidet med Pilegrim i nord, og ønsker å være representert i det nasjonale kirkelige pilegrimsutvalget. Gildeskål kommune har sagt seg villig til å være en koordinerende instans.

Prosjektet har vist at det er ei mulig pilegrimslei fra Trondenes til Nidaros som knyttes sammen av felles Olavskult, tradisjoner rundt fiske, tilknytning til Nidaros mm. Leia er også godt utbygd med infrastruktur nødvendig for pilegrimer enten de velger å komme i egen båt,

---

<sup>1</sup> <https://kirken.no/nb-NO/bispedommer/sor-hologaland/nyhetsarkiv/%C3%A5pne%20kirker%20allehelgen%202019/>



reise med offentlig kommunikasjon, sykle, vandre eller en kombinasjon av flere av disse. Det er godt utbygd med overnattingssteder og tilbud for bespisning og proviantering.

I prostirapportene meldes det om pilegrimsarbeid i tilknytning til konfirmantarbeidet i Narvik, Bjerkvik, Ankenes, Skjomen, Nord-Helgeland og Indre Helgeland. Vi ønsker videre å inspirere til bruk av pilegrimsarbeid i trosopplæringa, i diakonalt arbeid og i gudstjenestearbeidet.

## Kirken engasjerer seg i samfunnet

### Flere menigheter med diakonal betjening

Det har vært jobbet med diakoni og planarbeid i 2019 med kurs i flere prostier. Omtrent alle menigheter er nå i prosess med å opprette diakoniplan, men noen menigheter strever med å få plan på plass.

Det har også vært oppfordret til samarbeid om tiltak på tvers av soknegrenser. Flere steder, både i Bodø og i Mo i Rana, går menighetene sammen om felles diakoniplaner, eksempelvis «Diakoni i Bodø» og «Diakoniplan for kirka i Rana». Dette tror vi er en positiv utvikling, der menighetene øker samarbeidet om felles tiltak.

Bispedømmet ønsker at menigheter uten diakon skal ha tilgang på diakonifaglig kompetanse. I Vesterålen er dette prøvd ut, ved at en diakoniarbeider i en del av sin stilling har ansvar for å gi diakonifaglig støtte til flere menigheter i prostiet. Dette dreier seg om igangsetting av diakoniplanarbeid, samkjøring av grupper over menighetsgrenser og arrangering av temakvelder. At prosten er aktiv for å få fremdrift i denne ordningen er avgjørende med tanke på koordinering med fellesrådsleddet. Dette arbeidet er fortsatt i støpeskjeen, og kan med fordel vurderes igangsatt i flere prostier.

I 2019 ble det fra sentralt hold gitt økte økonomiske ressurser til diakonstillinger. I Sør-Hålogaland ble dette brukt til allerede etablerte diakonstillinger der framtidig finansiering var uavklart. Det er betryggende at disse stillingene nå er sikret.

I 2019 har Sør-Hålogaland 37 sokn med diakonal betjening.

De siste årene har vi i økende grad slitt med å få søkere med diakonifaglig kompetanse i stillingene. Dette innebærer at det til sammen er færre vigslede ansatte, og fagmiljøene blir mer sårbare når de blir vesentlig reduserte med tanke på kompetanse. En utfordring er å kunne gi diakonifaglig veiledning til en økende andel diakoniarbeidere.

### Grønne menigheter og misjon

Vi arbeider konkret med at menighetene våre skal bli såkalt «Grønne menigheter». I 2019 har Sør-Hålogaland 35 Grønne menigheter. Det er dette året gjort en omlegging til en bredere satsing på miljøarbeid fra bispedømmets side. Ressursgruppa for miljø, forbruk og rettferd i bispedømmet er nedlagt og det jobbes med å integrere miljøarbeid på alle kirkens satsningsområder.

I samarbeidet med misjonsorganisasjonene (SMM) er også miljøengasjementet stort. Flere menigheter har misjonsprosjekt som kombinerer vern om skaperverk og tradisjonelt kirkelig arbeid.

Statistikk over menighetenes offer til SMM-organisasjonene viste en oppgang på 10 %.

SMM utvalget har lenge ønsket en markering i bispedømmet ved en gudstjeneste hvor flere menigheter og organisasjoner deltok og hvor biskopen talte. Dette var utgangspunktet for arrangementet «Inspirasjonsdager for misjon, internasjonalt engasjement og forvalteransvar» som gikk av stabelen i Bodø domkirke helga 22.-24. mars. Søndagen var det misjionsgudstjeneste der biskopen deltok.

Årets julegave fra bispedømmet gikk til de tre "små" organisasjonene: Israelmisjonen, Himalpartner og Areopagos og deres prosjekter som har avtaler med menigheter hos oss.

### **Internasjonalt arbeid**

Gjennom Samarbeidsrådet for kristne kirker i Barentsområdet (SKKB) deltar Sør-Hålogaland bispedømme i et viktig økumenisk arbeid hvor samiske spørsmål, klimaspørsmål i nord og utveksling av kultur og ungdomssamarbeid er viktige bestanddeler. I dette arbeidet er kirker fra Sverige, Norge, Finland og Russland representert. I en tid med politiske spenninger mot Russland er det viktig å fortsette dette samarbeidet i kirkelige sammenheng. I 2019 var rådsmøtet lagt til Narvik og Sør-Hålogaland var vertskap. Tema var «kirkens fredsarbeid» med bidrag fra de ulike landene. Møtet anses som vellykket ut fra de mange gode tilbakemeldingene fra deltakere.

### **Flere menigheter tilbyr fellesskap til nye i Norge**

I 2019 har bispedømmet arrangert flere prostikurs om kirkens arbeid ifht bosatte flyktninger i Norge. Effekten av disse kursene er at kirken har invitert kommune og organisasjoner lokalt for å drøfte hvordan vi kan samkjøre det lokale arbeidet rettet mot våre nye landsmenn. Vi opplever at kirkens ansatte og frivillige i kirken har fått en økt kunnskap om og engasjement for inkludering av våre nye landsmenn. Det er i gang tiltak som språkkafe, middager/måltidsfellesskap, dialogarbeid, internasjonal fest, strikkekafe, kvinnesamlinger, skyss-tilbud m.m. En del av dette skjer i samarbeid med lokale lag og foreninger. Flere prester og andre ansatte har også direkte oppfølging overfor enkeltpersoner og familier.

Det er vanskelig å tallfeste antall aktiviteter som kirken har her, da mange etter hvert er godt integrert i de lokale kirkenes arbeid.

Prostene rapporterer om at menighetene selvfølgelig er åpne for alle, også «nye i Norge». Flere steder registrerer de økt gudstjenestedeltakelse fra «nye i Norge». Spesielt trosopplæringstiltak som babysang osv har deltakere fra våre nye landsmenn.

Kirkerom blir flere steder brukt av andre menigheter, som eritreisk menighet, der de har sine gudstjenester. Dette har ført til at menighetene også deltar i hverandres gudstjenester.

### **Arbeid med religionsdialog styrkes**

I Domprostiet har det siden i 2018 vært drevet et dialogforum med deltakere fra flere kristne trossamfunn og konfesjoner. Humanetisk forbund og Islamsk kultursenter har også sluttet seg til forumet. Et AU planlegger arbeidet, og består av domprosten som representant for Den

norske kirke, én representant for Islamsk kultursenter og én fra Humanetisk forbund. Av forumets program kan nevnes dialogbesøk hos de ulike deltakerorganisasjonene, åpent møte med leder for Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn Ingrid Rosendorf Joys, årsmøte. Rådet utforsker muligheten for å avholde større arrangement i tiden fremover, og søker også kontakt med det kommunale Flerkulturelt råd i Bodø.

Det er gledelig at vi i bispedømmet har et arbeid som i form og målsetning er dialogisk, der det viktige er å lytte og samtale for slik å finne likheter og felles verdier som en kan enes om i tiden fremover. Det tjener mange gode formål, og det er å håpe at arbeidet blir kjent og får ringvirkninger i prostiet og håpet er at det kan oppstå flere slike fora i resten av bispedømmet.

### **Kirkens digitale nærvær øker**

Bispedømmet har lyst ut stilling som rådgiver for kommunikasjon i 2019. Det kom inn fire søkere der én ble tilsatt. Kandidaten valgte å ikke ta stillingen, og bispedømmet har derfor ikke hatt denne stillingen besatt i 2019. På tross av dette har flere rådgivere ved kontoret lagt ut både nyheter, informasjon fra visitaser, ledige stillinger, bilder og filmer på Facebook. Det deles flittig av ting som legges ut. Vår Facebookside «Folkekirka i Nordland» har 718 følgere, 5,4 % flere enn i 2018.

Bispedømmets nettside holdes aktiv av flere rådgivere, og nyheter deles også der. Bispedømmerådets del av siden er oppdatert både før og etter bispedømmerådsmøter, og det er lett å finne rådets protokoller og vedtak.

### **Kirken er synlig på flere arenaer i det offentlige rom**

Søk i lokalavisene i bispedømmet viser at kirken er synlig i avisene med mange forskjellige tema og hendelser. Det kan likevel være nyttig å ha en markedsplan for denne synligheten og at den er mer planlagt og målrettet i fremtiden. Bispedømmet er pr. dags dato ikke på Instagram, men er åpen for dette når rådgiver kommunikasjon er på plass. Stillingen som rådgiver kommunikasjon lyses ut igjen i 2020.

I 2019 har det vært to begravelser i vårt bispedømme som har vært streamet/filmet og vist på tv/nett. Vi er oppmerksom på at ikke alle våre ansatte er like komfortable med å gjennomføre begravelser der det filmes, men det har hit til ikke vært problem med å få gjennomført dette på en god måte. Dersom filming/streaming av begravelser blir mer vanlig må vi være offensiv med medietrening, slik at vi kan ivareta også dette behovet i samfunnet.

### **Samarbeidet skole/kirke styrkes**

Stadig flere menigheter ser viktigheten i å lage forutsigbare og gode planer for kontakten med barnehager og skoler. Dette gir en god forutsigbarhet på hvilke tilbud som gis når, og disse rutinene sikrer en jevnlig og god kontakt med soknets barnehager og skoler. Særlig i dagene før høytider fylles kirkene av grupper med barnehagebarn, skoleklasser og hele skoler som søker til kirkerommene for å lære om og markere de ulike kristne fest- og høytidsdagene. Et viktig prinsipp er at dette skal skje på barnehagenes og skolens premisser, og trenden er at vår kirkes betjening gir verdifulle bidrag til måloppnåelse og kulturelle opplevelser og utfoldelse.

Mange steder avholdes kurset «En vandring gjennom Bibelen». For eksempel i Bodø domkirke berettes det om stor oppslutning, stor glede og begeistring og fornøyde deltakere som påfølgende søndag kommer til kirken for å feire gudstjeneste og motta sin egen Bibel.

Selvsagt en frivillig del av opplegget. Det å kunne bruke kirkens rom som læringsarena og kirkelige medarbeideres fagkompetanse rett inn i skolens læringsmål i flere fag, er et meningsfylt og givende arbeid. Trosopplærer i Bodø domkirke fremhever at dette kurset gir nært på alle barna i kullet av 12åringer, både døpte og udøpte, en god og lærerik opplevelse som promoterer kirken på en god måte.

Det kan virke som støyen rundt skolegudstjenestene har stilnet noe, og at utøvelsen av det enkelte barns rett til fritak vs deltakelse har funnet sin form rundt om i skolene.

#### Skole- og barnehagegudstjenester

2018	Gudstjenester for barnehagebarn	Deltakere	Gudstjenester for skoleelever	Deltakere
Sør-Hålogaland	73	5280	161	24731

Kilde: Statistikkhefte 2019

2019	Gudstjenester for barnehagebarn	Deltakere	Gudstjenester for skoleelever	Deltakere
Sør-Hålogaland	56	3700	159	24182

Kilde: Statistikkhefte 2019

Vi ser at tallene for avholdte gudstjenester for barnehagebarn er gått betraktelig ned. Trolig har det med bemanningen i soknene å gjøre. I sokn der det er vakanser, er det trolig at dette arbeidet prioriteres lavt. Der det er kortere vikaravtaler omfatter disse som oftest bare kirkelige handlinger og forordnede gudstjenester.

For skolenes del ser det noe annerledes ut. Her har tallene verken for avholdte skolegudstjenester eller deltakere sunket nevneverdig. Det er gledelig, og vil si at samarbeidsklimaet mellom skolen og kirken må sies å være stabilt godt.

I tiden fremover vil det være viktig at kirkens betjening setter seg inn i skolens nye generelle læreplan og nye fagplaner i de enkelte fagene. For de fleste årskullene skal de nye fagplanene gjelde fra høsten 2020, og både vårt bispedømme som faginstans, Iko og de kirkelige studiestedene vil være på tilbudssiden med kurs som omhandler dette. Skal kirken være en troverdig samarbeidspartner for fremtiden bør også kirkens personell være oppdatert på hva som er i endring med tanke på skolens styringsdokumenter. Et fagovergripende emne; «livsmestring» skal nå inn i skolen. Dette har vært en sentral dimensjon ved kirkens trosopplæringsplan siden dens tilblivelse. Det er å håpe at temaet, og flere, kan bli gjenstand for god dialog mellom skole og kirke.

#### Besøk i kirke utenom gudstjeneste og besøk fra kirkelig medarbeider

	Besøk i kirke utenom gudstjeneste						Besøk av kirkelig medarbeider					
	Antall besøk fra barnehager			Antall besøk i skoler			Antall besøk i barnehager			Antall besøk i skoler		
	2018	2019	Endring	2018	2019	Endring	2018	2019	Endring	2018	2019	Endring
Sør-Hålogaland	137	133	-3 %	127	137	8 %	86	106	23 %	122	88	-28 %
Den norske kirke	3215	3362	5 %	2777	2642	-5 %	1705	1645	-4 %	1850	1858	0 %

Kilde: Statistikkhefte 2019

Tallmaterialet for disse aktivitetene synes noe vanskelig å tolke. At det har vært gjennomført færre besøk i kirkene, av barnehagebarn, kan tenkes å være tilfeldig. Derimot er det å håpe at opprettelsen av flere skole-kirke-samarbeidsplaner virker til den 8 % økningen i skolebesøkene.

At det er relativt stor nedgang (28 %) på besøk av kirkelig betjening inn til skoler, har nok sammenheng med stor grad av vakanser og vikarer i arbeid rundt i bispedømmet. Med fast betjening ville trolig slike besøk vært enklere å få til.

## Flere finner sin plass i kirkelig arbeid

Bispedømmet har stillingshjemler til 88,25 presteårsverk inkl. biskop. I 2017 ble bemanningen i presteskaperet redusert med 5 stillingshjemler. Ytterligere reduksjon av bemanningen vil medføre fare for at folkekirka ikke lenger er tilstede der folk bor. Vi har en kompleks geografi som ikke lar seg endre, og skal vi fortsatt ivareta kirkelige handlinger og aktivitet også på små plasser er vi helt avhengig av å ha prester som kan ivareta dette. Vårt bispedømme utfordres ytterligere fra 2020 da ny fordelingsnøkkel for presteskaperet blir innført. Dette vil medføre en betydelig reduksjon av tildelingen.

Det gjøres stadig vurderinger for hvordan ressursene benyttes på en best mulig måte for menighetene. Det gjøres også individuelle tilpassinger der det tas hensyn til spesielle behov hos våre ansatte.

Flere sokneprester i bispedømmet har mer enn ett sokn, og behov for kapellan vurderes fortløpende. En av prostene ivaretar midlertidig to prosti.

Vi har gjennomsnittlig 2138 antall medlemmer pr. prest.

Bildet under viser kirkelige handlinger pr. faste presteårsverk.

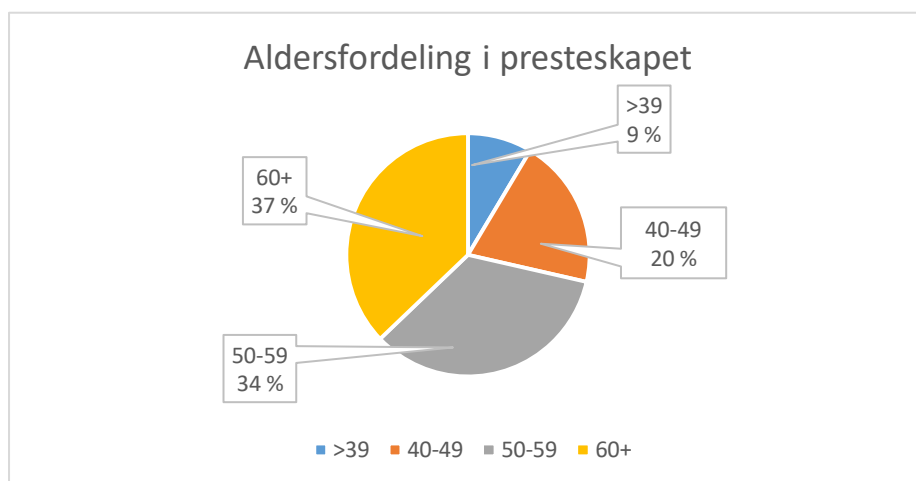
Årsrapporter fra prostene viser til at det er store variasjoner både mellom prostiene og i soknene på antall kirkelige handlinger. Som tidligere nevnt er Sør-Hålogaland bispedømme preget av mange små steder der det er relativt få innbyggere. Det er naturlig at antall kirkelige handlinger pr. prest ligger noe under landsgjennomsnittet til rDnk. For bispedømmet er det viktigste at vi er tilstede både i by, på øyer og på landet, og at vi får jobbet både menighetsbyggende og utøvende.

	Prester inkl biskop	Konfirmasjoner		Vielser		Gravferder		Dåpshandlinger	
		Antall	Per prest	Antal l	Per prest	Antall	Per prest	Antall	Per prest
SØR-HÅLOGALAND	88,25	1860	21,1	314	3,6	2085	23,6	1392	15,8
Den norske kirke	1300,15	34594	26,6	6246	4,8	35042	27,0	27910	21,5

Kilde: Statistikkhefte 2019

## Bispedømmet har en utfordrende aldersstruktur i presteskaper.

Fra å være et «ungt presteskaper» for ca. 20 år siden har vi nå et «aldrende presteskaper» med de utfordringer det medfører, jf. diagrammet under.

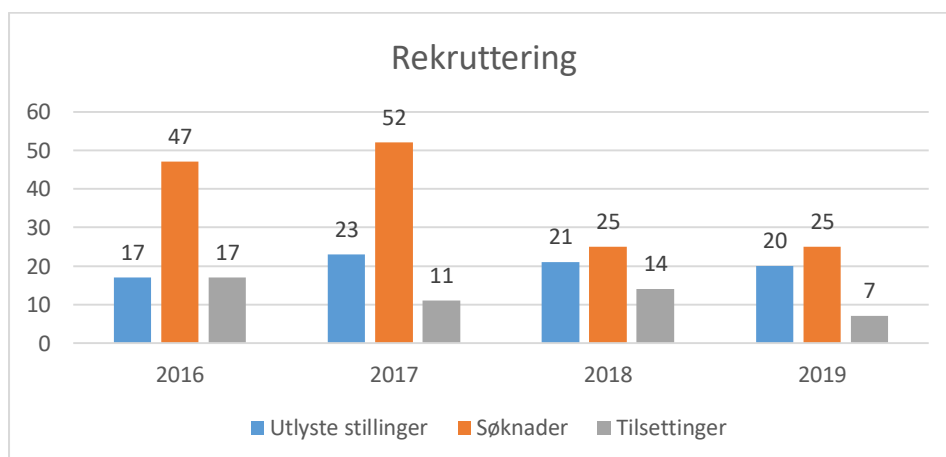


Bispedømmeråd og biskop har også i 2019 hatt stort fokus både på rekruttering og på å beholde ansatte prester, men dette er ikke tilstrekkelig til å forhindre en negativ utvikling.

71 % av prestene i bispedømmet er over 50 år. Av de over 60 år er 21 mer enn 62 år. Motivering og individuell tilrettelegging for å få ansatte til å stå i arbeid lengere enn mulig pensjonsalder (AFP) er helt nødvendig. Ved søknader om prosentvis AFP må det gjøres vurderinger i hvert enkelt tilfelle. Bispedømmerådet vil i samarbeid med prost være konstruktiv for å imøtekomme slike behov. Vi har i 2019 fått søknader om prosentvis AFP som er innvilget.

## En landsdekkende lokalt forankret folkekirke

Bispedømmeråd og biskop er meget bekymret for rekrutteringssituasjonen av prester til vårt bispedømme. En situasjon som dessverre utvikler seg negativt fra år til år, til tross for iherdig arbeid og innsats for å snu denne utviklingen, jf. det som bispedømmerådsleder og biskop skriver i «leders beretning» kapittel 1. Grafen under viser også en merkbar reduksjon av innkomne søknader de to siste årene. I 2019 ansatte vi syv nye prester. Biskopen hadde to ordinasjoner av prest.



Vi må ha et enda større fokus på rekruttering av prester, og det ble planlagt besøk på MF i starten av 2020. Bispedømmerådet er opptatt av å samtale med studenter og være spørrende til hva som skal til for at de søker jobb hos oss. I tillegg er det viktig at vi tenker rekruttering til utdanning på alle arenaer der det er kirkelig aktivitet. Med bakgrunn i kirkens verdier og visjon oppfordrer vi ansatte og frivillige i kirken til å være ambassadører for å utdanne seg til å arbeide i kirken.

I rekrutteringsøyemed har bispedømmet flere områder der det tilbys rekrutteringsbolig i samarbeid med OVF. Det gjøres vurderinger rundt hvilke geografiske områder som har et velfungerende boligmarked og ikke. I 2019 var det flere prester som flyttet ut av presteboliger og inn i egen bolig. Bispedømmet ser at det kan være nødvendig med fleksible løsninger der prest ikke bor i prostiet/bispedømmet der de har sitt tjenesteområde. Tilrettelegging i form av arbeidstidsordning gjøres av prost, og må være slik at det ikke går ut over presteskaper totalt.

Det har vært tre aktive arbeidsveiledningsgrupper (ABV) i bispedømmet i 2019. Alle nyansatte prester får tilbud om ABV, og alle som har ønsket dette tilbudet i 2019 har fått det. Tilbud om ABV gis også til fellesrådsansatte. Bispedømmet har hatt fem veiledere dette året. To av ABV-gruppene hadde interne veiledere, mens den tredje gruppen hadde veileder fra et annet bispedømme.

Bispedømmerådet er glade for at vi har så mange dyktige vikarer som gjør en innsats hver dag, flere av disse er pensjonister. Vi har i 2019 hatt syv vikarer som har vært under utdanning til prest. Dette ser vi på som en stor ressurs, og de aller fleste av de som har gjennomført utdanning har søkt stillinger hos oss, og er nå fast ansatt. I tillegg til vikarbruk, benyttes enkelttjenester. Det gjøres vurderinger for når det er behov for vikariat kontra enkelttjenester. Bispedømmet benytter i liten grad bruk av overtid.

I 2019 ble det gjort tre administrative tilsetninger ved bispedømmekontoret. Til sammen for disse stillingene kom det inn 30 søkere. Administrativ tilsetning gir større fleksibilitet og vi ser at tilsettingsprosessen blir kortere.

## **Frivillighet**

Hver eneste uke er det et stort antall trofaste, frivillige medarbeidere som gjør en verdifull innsats i sin lokale menighet, innen trosopplæring, diakoni, kirkemusikk eller som medarbeider i gudstjenestelivet. I tillegg er det stort engasjement i både menighetsråd og fellesråd, og andre råd og utvalg. Mange har vært med i mange år, mens andre rekrutteres til konkrete tiltak siden deres barn deltar på trosopplæringstiltak eller er konfirmanter.

Vi ser at tallene for antall frivillige medarbeidere svinger noe fra år til år, med 4302 registrerte frivillige i 2019, 4342 i 2018, 4836 i 2017 og 4 339 i 2016.

Vi ser langsiktige utfordringer med at frivillighetskulturen generelt er i endring. Flere steder bød det på utfordringer å rekruttere kandidater til valg av menighetsråd i 2019.

TV-aksjonen til Kirkens Bymisjon i 2018 har i 2019 gitt resultater i form av flere nyetableringer. I Mosjøen er arbeidstiltaket «I jobb» kommet i gang. Det jobbes også med nye etableringer i årene som kommer. Dette er med på å løfte frem det diakonale arbeidet som kirken står sammen om.

## Kirken skaper trygge rom

Messe for verdighet arrangeres årlig i domkirken. Stadig flere samarbeidspartnere fra fagfeltet som jobber med forebygging av vold og overgrep deltar i dette.

Biskopen og flere representanter fra Sør-Hålogaland har bidratt i prosessen med utgivelsen av ressursheftet «Det har skjedd mitt barn» som nylig ble utgitt av stiftelsen «Kirkelig ressurscenter».

Fagdag i samarbeid med bl. a. Nord Universitet, Nordlandssykehuset, Student i Nord, Kirkens Bymisjon og Voksne for barn hadde i 2019 tema «Har vi tid til de sinte guttene?»

Blant annet ble disse temaene fokusert: «Når voldsutsatte barn blir sinte unge gutter», «Hvordan hindrer vi at sårbare gutter blir aggressive gutter?»

Det anses som viktig at kirken er medaktør (var i sin tid initiativtaker) på denne tverrfaglige arenaen.

Biskopen har gjennom prostemøter og ellers gitt klare anbefalinger angående fysiske rammer og tilstedeværelse av flere personer i samtalesituasjoner, spesielt innen barne- og ungdomsarbeidet.

Sør-Hålogaland ble som ett av to bispedømmer på slutten av året 2019 utfordret til å være pilot for et kursopplegg for økt kompetanse innen LHBT (lesbiske, homofile, bifile og transpersoner). Disse kursene planlegges gjennomført i alle prostier høsten 2020.

Viser før øvrig til kap IV A der det er beskrevet rutiner for varsling, AKAN-arbeid mm.

## Kirken har en demokratisk og velfungerende organisasjon

### **Kirkevalget 2019**

2019 var valgår i Den norske kirke.

Fra flere sokn ble det meldt om utfordringer knyttet til rekruttering av kandidater til å stå på liste ved menighetsrådsvalg.

Som det framgår av nedenstående tabell hadde Sør-Hålogaland høyere tall enn hele landet sett under ett på «oppslutning totalt» og «oppslutning om menighetsrådsvalg». Når det gjelder bispedømmerådsvalg derimot, har Sør-Hålogaland lavere oppslutning.

Rundt dette siste kan en gjøre seg refleksjoner om årsaker:

- Fra flere hold er det gitt uttrykk for at det er vanskelig å få formidlet relevant informasjon om kandidatene ved bispedømmerådsvalget. Kanskje er dette en større utfordring hos oss hvor vi har store geografiske avstander og det er vanskeligere å skape fysiske møtepunkter. Vårt bispedømme har også mange stemmelokaler og forholdsvis små sokn med begrensede ressurser.
- Det var bare to lister som stilte, mens det i de aller fleste andre bispedømmer var tre.



- Generelt har en også inntrykk av at mange opplever bispedømmerådvalget komplisert og lite oversiktlig. Valg av leke medlemmer, lek kirkelig tilsatt, prest og samisk representant gjøres på ulike måter.

Sammenlignet med tidligere valg sees en klar nedgang fra både 2011 og 2015.

Noen tall for valgdeltakelse (MR=menighetsråd, BDR=bispedømmeråd)

	Oppslutning totalt %			Oppslutn. MR-valg %			Oppslutn. BDR-valg %		
	2011	2015	2019	2011	2015	2019	2011	2015	2019
Sør-Hålogaland	15,22	16,00	13,10	15,15	15,64	12,41	10,84	13,19	9,62
Hele landet	13,50	16,68	12,60	13,44	15,67	11,81	10,59	15,12	10,55

Kilde: kirken.no

Valgoppslutning totalt tar med alle som har stemt. Noen stemte bare ved MR-valg, og noen stemte bare ved BDR-valg. Alle disse er talt med i den totale valgoppslutningen.

### C. Om biskopens virksomhet relatert til bidrag i forbindelse med spesifikk måloppnåelse.

Mye av kirkens virksomhet i vårt bispedømme er knyttet til gudstjenestene. Med mindre økonomisk tilskudd for kirkens drift, både fra stat og kommune, endrede bosettingsmønstre og endrede samferdselsmønstre, har vi måttet se på gudstjenesteforordningene for hele bispedømmet. Selv om det nå er forordnet noe færre gudstjenester, er vi svært opptatt av at gudstjenestene er menighetens hovedsamling, og at mye arbeid i menighetene utgår fra dem.

Gudstjenesteliv i folkekirken har vært et gjennomgangstema i de visitasene biskopen har hatt i 2019. Bodø domkirke (januar), Nord-Rana og Sjona (mars), Aldersund, Træna og Lurøy (mai), Øksnes (november). Vakanser både i prestestillinger og andre kirkelige stillinger gjør at det noen ganger blir vanskelig å gjennomføre visitaser. I 2019 har slike forhold ført til at en har sett seg nødt til å utsette to visitaser (Flakstad/Moskenes og Røst).

Bispedømmet har «Folkekirka i Sør-Hålogaland - ei åpen dør i tro, håp og kjærlighet» som visjon. Gjennom visitasene har biskopen fått se hvordan denne visjonen preger gudstjenesteliv, trosopplæring og særskilt arbeidet rundt dåp, og alle former for diakoni i menighetenes liv og arbeid.

I visitasene har flere sentrale tema blitt løftet frem: dåp og konfirmasjon, innhold og deltakelse i trosopplæringen, barn og unges oppvekstsvilkår, og den lokale kirke som samfunnsaktør i samarbeid med kommune, skole, kultur- og næringsliv.

Biskop og bispedømmeråd er opptatt av at det ikke bare er folketallet som skal avgjøre hvor det skal feires gudstjenester. Sør-Hålogaland er det bispedømmet som har flest øysamfunn og dermed en kommunikasjonsutfordring som er unik. Det er viktig at også øybeboere som ikke har mulighet til å nå kirker på andre steder enn sin øy har et gudstjenestetilbud. Faste

gudstjenester i lokalmiljøet med mulighet for å ha gudstjenestedeltakelse som en normal rytme i livet er viktig for å opprettholde sin kristne tro og identitet.

Biskopen har hatt fem vigslinger i 2019, hvorav én diakon og fire prester. Biskopen har også gjennomført årlig tjenestesamtale med hver av prostene.

I 2019 arrangerte biskopen tilsynssamlinger både for vigslede og ikke-vigslede medarbeidere. For de vigslede ble samlingen avholdt i januar, og her deltok 8 diakoner, 7 kantorer og 10 kateketer. Temaene her skulle belyse hva det vil si å stå i en vigslet tjeneste ved biskopen, og det ble reflektert over tjenestens egenart fra alle tre yrkesgruppene.

Samlingen for ikke-vigslede medarbeidere i utadrettet virksomhet med trosopplæring, undervisning, diakoni og kirkemusikk ble avholdt like i forkant av stiftsdagene i oktober. Denne samlingen var bygd opp på samme lest som samlingen for vigslede medarbeidere. Her deltok ca 30 medarbeidere, noen av disse også daglige ledere, kirketjenere og kirkegårdsarbeidere.

For begge samlingene var profesjonsidentitet og yrkesutøvelse i kirken spesielt behandlet og diskutert, og erfaringsdeling og sosialt samvær med medarbeidere i andre deler av bispedømmet var viktig. Tilbakemeldingene fra deltakerne var positive, og både biskop, medarrangører og deltakere ser verdien i å fortsette å arrangere slike samlinger jevnlig, kanskje over en noe annen modell. En ser for seg én felles samling, med mulighet for parallele sesjoner der en ivaretar ulikhetene i profesjon og stillingskategori.

Stiftsdagene 2019 ble arrangert 3. og 4. oktober i Bodø. Tema for dagene var «Hellige rom», og kultur i kirken var den røde tråden i samlingen. Stiftsdagene ble arrangert for alle kirkelige ansatte i bispedømmet, og komiteen var bredt sammensatt med deltagere fra bispedømmekontoret, leder av styret for kirkevergelaget, samt tillitsvalgte fra fagorganisasjonene. Prester og ansatte på bispedømmekontoret ble kalt inn, mens ansatte i fellesråd ble invitert. Stiftsdagene var lagt i direkte etterkant av samling for «ikke vigslede medarbeidere» og i forkant av Norsk salmefestival, slik at reise og opphold kunne samordnes, og samtidig være besparende. 162 deltagere der 79 var fra fellesråd fikk opplevd alt fra gode innlegg, seminar og mye kultur. I tillegg til hotell ble Domkirken benyttet som møtelokaler.

Vi ser at potensialet for å få flere fellesrådsansatte med på stiftsdager er stort, men vi ser samtidig at deres økonomi er stram og flere velger ikke å prioritere denne samlingen. Vår intensjon med å ha en så bredt sammensatt komite var å gjøre denne samlingen mer attraktiv, og nå flere med både innlegg og seminar. Evaluering fra samlingen viser at konseptet er godt, men vi kan bli enda spissere i bestilling til seminarholdere.

## IV Styring og kontroll i virksomheten

### A. HMS/Arbeidsmiljø

Det har i 2019 vært syv verneombud i prostiene, der ett verneombud har ivaretatt to prosti. Hovedverneombud har fått øremerket én arbeidsdag i måneden som brukes til HMS arbeid. Det har også i 2019 vært gjennomført HMSdag i bispedømmet for verneombud, med spesielt fokus på avvik og varsling. Årlig møte mellom verneombudene sees på som både nyttig og lærerikt, og vil videreføres i 2020.

Bispedømmekontoret har vært gjennom både effektivisering av administrative tjenester og en organisatorisk endring i 2019. Begge disse prosessene har vært krevende for kontoret. Kontorets fellestillitsvalgte og verneombudet har sammen med ledelsen hatt flere møter der ny organisering har vært tema. God og åpen dialog har vært viktig for å opprettholde et godt arbeidsmiljø. En flatere struktur vil gi hver enkelt rådgiver mer ansvar, og de sentrale møtepunktene for mellomledere har vært viktig å ivareta og ha deltagelse i.

Kontoret er bemannet med 12 stillinger inklusiv biskop og stiftsdirektør, der to stillinger er ubesatt. Effektiviseringen av administrative tjenester er ikke helt i mål, og forventede effekt ikke helt på plass. I første halvdel av 2019 sluttet fire sentrale ansatte, to med egen oppsigelse, og to i forbindelse med effektiviseringsprosjektet. Vi vil i 2020 arbeide videre med å finne effektive og gode måter å jobbe på, slik at vi får levert rette tjenester fra kontoret med de ressursene vi har.

Retningslinjer for intern varsling om kritikkverdige forhold er gjennomgått i RAMU, prostemøter og sendt ut til prostene for gjennomgang i prestemøter. Alle ansatte skal kjenne til retningslinjene og vite hvordan vi forholder oss til varsling.

Retningslinjer for håndtering av rusmiddelproblematikk er gjennomgått i RAMU og i proste- og prestemøter. Det er valgt AKAN-ombud i bispedømmet.

Det er laget veiledende maler for slutt- og startsamtaler. Dette er et klart HMStiltak og skal brukes aktivt i forbedringsarbeid.

Bispedømmet har sett at det er nødvendig å også benytte vikarer i beredskap for å gå med dødsbudskap. Dette er det informert om til kirkerådet. Beredskapsområdene følger prostigrensene i vårt bispedømme, og i prosti med få fast ansatte blir belastningen for stor dersom vi ikke kan benytte vikarer. Bispedømmet har i samarbeid med Nord-Hålogaland startet arbeidet med å lage ID-kort til samtlige prester. Dette er spesielt viktig i beredskapsarbeid.

### Sykefravær

Gjennom de siste tre årene er sykefraværsresultatet forbedret. Det jobbes godt med tilrettelegging av arbeidsoppgaver der vi ser at sykemeldte kan komme noe tilbake på jobb. Vi har i 2019 hatt 17 fullt sykemeldte som har kommet tilbake i graderte sykemeldinger. Det har vært gjort tiltak for å unngå sykemelding, og det er ønske om tidlig identifisering dersom arbeidsgiver kan bidra til helseforebyggende tiltak. Bispedømmet har sykefravær som tema på

RAMU, og prostene er aktive i dialog for tilrettelegging. Vi vil også i 2020 følge opp sykefraværet med mål om å redusere dette.

Det er ingen indikasjon på at sykefraværet er aldersrelatert, men vi ser at sykefraværet blant kvinner ligger noe høyere enn for menn. Vi ser også at presteskaper har lavere sykefravær i prosent enn bispedømmekontoret. Det har vært flere tilfeller på bispedømmekontoret med planlagt fravær, disse er ikke arbeidsrelatert. I oppfølging av sykemeldte er vi spesielt opptatt av at ansatte krysser av for arbeidsrelatert sykefravær hvis det er det.

Bispedømmet har som tidligere nevnt mange ubesatte stillinger, og dermed mange vikarer ansatt. Dette er til stor hjelp, men vi får tilbakemeldinger på at det er en viss slitasje i arbeidsstokken med så mange «nye» å forholde seg til hele tiden. Bispedømmekontoret har ikke tatt inn vikarer i perioder med høyt sykefravær.

Sykefravær i Sør-Hålogaland vist i % for 2019

	%	1-3d	4-16d	16d-8u	>8u
Prestskapet	4,69	0,27	1,18	1,77	1,48
Alle ansatte	5,4	0,3	1,2	2	1,9
Den norske kirke	4,8	0,4	1	1,2	2,2

Kilde: Statistikkhefte 2019

Sykefravær vist i % for de tre siste årene

	2017	2018	2019
Sør-Hålogaland	6,6	5,9	5,4

Kilde: Statistikkhefte 2019

## Medarbeiderundersøkelsen

Bispedømmet hadde til sammen et svarresultat på 74 %. Vi er ikke fornøyde med at tre av våre åtte prosti ikke kan legge frem egne resultat. Sør-Helgeland prosti har for få ansatte til å kunne få eget svar, mens de to andre prostiene har for lav svarprosent. Ved neste års medarbeiderundersøkelse vil vi i samarbeid med prost være enda større pådrivere for å få opp svarprosenten.

Resultatet av undersøkelsen ble lagt frem i RAMU, på et prostemøte, på bispedømmekontorets stabsmøte og på møter i hvert enkelt prosti med hensikt å identifisere områder som man kan jobbe videre med for forbedring. Handlingsplaner skal lages og følges opp.

Bispedømmets overordnede rapport viser på den positive siden at ansattes arbeid oppleves som meningsfullt, og at våre ansatte har frihet i jobben, god kompetanse og gjør gjerne en ekstra innsats når det er behov. Forbedringspotensialer er at ansatte ønsker mer inspirasjon til nytenking, målsetting og oppfølging av måloppnåelse, prioritering av arbeid når det er behov og mer effektive møter. Vi tenker at dette er et godt utgangspunkt til gode diskusjoner og arbeid fremover.

Ved å lage gode handlingsplaner vil ansatte og ledelse jobbe seg gjennom en metodikk og forståelse for hvordan vi ønsker å ha det på vår arbeidsplass. Med tanke på forbedring er det nødvendig at våre ansatte får en forståelse for, og et godt eierskap til svarrapporten. Når områdene det skal jobbes videre med er identifisert, må det brukes tid på nåsituasjonen. Dette er et viktig område for å finne ut hvordan vi ønsker at fremtidig arbeidsplass skal være. Når handlingsplan skal lages skal den være konkret, tiltak skal kunne måles, og det skal være både én ansvarlig for hvert punkt, samt en frist for gjennomføring. Bispedømmekontoret er behjelpelig ved behov.

Bispedømmekontoret er miljøfyrtårnbedrift. Felles web-basert HMS-håndbok er tatt i bruk, og vårt eget område inneholder opplysninger som årshjul, handlingsplan, referat fra RAMU, årsrapport fra RAMU.

## B. Likestilling

Kvinneandelen i presteskabet er på 37,5 % og ligger noe over gjennomsnittet for rDnk. I 2019 ble det ansatt syv menn og en kvinne i presteskabet og to kvinner har fratrudd. Gjennom de fire siste årene ser vi at kvinneandelen i bispedømmet ligger noe over gjennomsnittet i rDnk.

Kvinneandel i presteskabet i %	2019	2018	2017	2016
Sør-Hålogaland	37,5	40,4	35,9	35
rDnk totalt	36	34,3	32,8	32

Kilde: Statistikkhefte 2019

For lederstillinger i bispedømmet er kvinneandelen 50 % i presteskabet, der gjennomsnittet i rDnk er på 32,7 %. Ledelsen for administrasjonen består etter organisatorisk endring kun av stiftsdirektør. Dette gjør at kvinneandelen er 0 %.

Bispedømmekontoret har en høy kvinneandel, og det er gjort to nye tilsetninger av kvinner sist i 2019. Inklusiv biskop og stiftsdirektør var det pr. 31.12.19 2,5 menn og 6,6 kvinner på kontoret.

Det er viktig å ha fokus på likestilling og etterstrebe en god kjønnsbalanse i bispedømmet.

## C. Vurdering av mislighetsrisiko

Sør-Hålogaland har for 2019 gjort følgende vurderinger når det gjelder faren for mislighet og økonomisk kriminalitet.

Bispedømmet har felles bankkonto med de andre bispedømmene, denne disponeres av Kirkerådets sekretariat. Det er ingen ansatte i bispedømmet som disponerer disse kontoene. Bispedømmet har ett kredittkort som disponeres av stiftsdirektør. Faren for uregelmessige banktransaksjoner vurderes som en ubetydelig risikofaktor.

Inngående og utgående faktura skjer gjennom fagsystemet Xledger. Faren for mislighold vurderes som en moderat risikofaktor. Elektronisk arbeidsflyt der minst to personer må attestere/godkjenne er et farereduserende tiltak. Alle inngående faktura blir gjennomgått av

sentral økonomienhet. Kontonummer blir elektronisk sjekket mot leverandørregister. Faktura attesteres av bestiller /prost. Det er kun stiftsdirektør som har adgang til å godkjenne faktura til utbetaling.

For utbetaling av lønn vurderes faren for mislighold til å være en moderat risikofaktor. Lønnsutbetaling skjer i henhold til signert arbeidskontrakt eller etter fullmakt fra leder med budsjett disponeringsfullmakt. Endringsbilag på lønn sendes lønnsenheten og kontrolleres både av lønnsenheten og bispedømmekontoret før utbetaling. Utbetaling av reise- og utleggsregninger foregår elektronisk i lønssystemet Aditro. Disse kontrolleres av prost/stiftsdirektør før utbetaling.

Faren for mislighold som følge av nærstående relasjoner vurderes som moderat risikofaktor og det er rutine på at ingen som er nært beslektet kan stå i samme godkjenningsstreng i forbindelse med fakturabehandling eller utbetaling av lønn, utlegg- eller reise. Det samme gjelder for utgående brev som kan brukes som et økonomisk underbilag. Søknader som gjelder stiftsdirektørens ansattvilkår godkjennes av bispedømmerådets leder. Stiftsdirektørens reise- og refusjoner godkjennes av en rådgiver på kontoret som har fått denne oppgaven.

Brev som omhandler økonomi i form av støtte, leieforhold eller avtaler som gjøres har alltid to underskrifter der stiftsdirektør er godkjenner.

## V Vurdering av framtidutsikter

Sør Hålogaland er et typisk folkekirkebispedømme. Medlemsundersøkelsen 2019 bekreftet også dette. 79 % av de som bor i Nordland fylke tilhører Den norske kirke (DNK), og av disse medlemmene er det 54 % som er åpne for tro og besøker kirken en eller flere ganger i året, 22 % definerer seg selv som aktivt troende og besøker kirken ofte, og 24 % av medlemmene har et mer avvisende forhold til tro og besøker kirken sjelden. Medlemsundersøkelsen viser at DNK i Sør- Hålogaland har en aktiv rolle i medlemmenes liv, at tro, kultur og tradisjon er nøye bundet sammen.

Det er fortsatt mange som døver barna sine, 8 av 10 av medlemmene svarte at de ønsket å døpe sine barn, tallet er høyest blant de under 30 og de over 60. 2 av 3 sier ja til kirkelig konfirmasjon. Hele 77 % av medlemmene ønsker kirkelig begravelse, også her er tallet høyest blant de eldste og yngste. Undersøkelsen viser også at kirkebyggene er viktig for folk i Sør-Hålogaland, 76 % mener at kirkebyggene må vedlikeholdes. 41 % mener at menigheten har en viktig posisjon i samfunnet. Medlemsundersøkelsens funn samsvarer med det bildet vi har av kirkelivet i Sør- Hålogaland. Mange av de risikofaktorer vi ser for kirken er de samme som samfunnet ellers opplever. Vi nevner:

### **Nedgang i folketallet.**

Det er mange små samfunn i vårt bispedømme, noen av dem ligger isolert til på øyer. I hele samfunnet er det en sentraliseringstendens, befolkningen øker i byene, og synker ellers. Dette gjør at vi hele tiden må se på hvordan vi tenker strategisk i menighetsarbeidet, og flere av prostiene har felles ungdomsarbeid, og forsøker å planlegge i større enheter enn den enkelte menighet. Denne måten å tenke menighetsarbeid på støter på en utfordring i folkekirkemedlemmets sterke forankring i **sin** egen kirke. Når så mange har troen sin knyttet til historie og tradisjon, ikke minst familietradisjon, blir det enkelte kirkehus vesentlig for trosidentiteten. Det er viktig for oss å arbeide med hvordan vi kan forene et samarbeid over soknegrensene med å opprettholde drift av flest mulig av kirkene. Biskopen har oppfordret i sine visitaser til å tenke nytt, fleksibelt og strategisk om bruken av kirkehusene.

### **Mangel på ansatte.**

Prestemangelen er meget tydelig i vårt bispedømme, og utsiktene fremover sier at det vil vare. Presten er svært viktig i en typisk folkekirke der kirkelige handlinger er det som i stor grad skaper trosidentitet og gudstjenestedeltagelse. Når prestesituasjonen endres påvirker det tilliten folk har til kirken, og det påvirker den tryggheten som ligger i at det er en prest i nærheten. Flere av menighetene våre har få andre ansatte, og er sårbare for vakanser. Det er særlig profesjonsstillingene som er vanskelig å rekruttere til. Kompetent arbeidskraft er viktig for å møte vår tids kompetansesamfunn. Vi henviser til andre deler av rapporten for videre utdyping av dette.

### **Folk er glad i kirka si.**

Dette er et utgangspunkt som tross utfordringene gir muligheter for fremtiden. Den sterke tilhørigheten til kirken, og ikke minst det nære forholdet mellom kirke og kultur, som faktisk også er ganske tydelig i de yngre aldersgruppene, gir muligheter for rekruttering av frivillige fra et stort spekter, og gir muligheter for samarbeid med grupper i lokalmiljøet om

gudstjenester. Gudstjenester og kirkelige handlinger er navet, og det blir derfor svært viktig med stor fleksibilitet og tilgjengelighet for å møte de behov mennesker har når de oppsøker kirken.

### **Kirkens troverdighet.**

Kirkens troverdighet ligger i hvordan vi forvalter evangeliet både i ord og handling. Ikke minst er det helt nødvendig at kirken er seg bevisst sitt samfunnsmessige oppdrag i forhold til forvaltning av skaperverket, fokusering på menneskeverdet og sammenhengen mellom dette og håpet som ligger i evangeliet om oppstandelse og nytt liv. Det er både et teologisk og diakonalt arbeid som kreves, og det kreves kontinuerlig. I vår kontekst har vi Kirkelig Utdanning i nord og den teologiske utdanning det hittil har vært mulig å ta på Universitetet i Tromsø. Det er svært viktig at vi klarer å beholde disse institusjonene, ikke minst fordi de også har en samisk kompetanse som er nødvendig. Vi vil særlig peke på nødvendigheten av fokus på lulesamisk kirkeliv og språk, og ser at det er meget nødvendig å intensivere arbeidet med oversettelsesarbeidet for GT på lulesamisk. Vi vil også følge nøye med på arbeidet til Sannhets og forsoningskomiteen og ta del i dette.

Bodø er utpekt til å være europeisk kulturhovedstad i 2024. Vi er allerede i gang med å se på satsningsområder for kirken i dette, ikke minst i forhold til Bodø domkirke og kulturarbeidet der. Kulturen er en viktig del av kirkens virksomhet i vårt bispedømme, og kulturen er med på å sette de eksistensielle og trosmessige spørsmål på dagsorden på en måte som når dagens mennesker. Her må vi være med.

### **Kirkelige organisasjonsendringer**

Den norske kirke står overfor store endringer det neste tiåret. Det er ennå ikke bestemt hvordan kirkeordningen blir. Sør- Hålogaland er et svært desentralisert bispedømme, med krevende kommunikasjonsutfordringer. En ny kirkeordning må i stor grad ta hensyn til dette. Dersom arbeidsgiveransvaret legges til et annet nivå enn bispedømmerådet må enhetene for arbeidsgiveransvar være store nok til at de er bærekraftige i arbeidet med rekruttering til profesjonsyrkene, og til at administrasjonene får stor nok handlekraft til å tenke strategisk og målrettet med menighetenes virksomhet. I en folkekirkekontekst står folk og kirke nær hverandre, både kulturelt, historisk og trosmessig. Dersom det blir for stor avstand mellom soknets organer og kommunens, vil denne gjensidige nærheten endres. Samtidig kan en kommune og et sogn bli for lite til at råd og ansatte fungerer godt.

Både ansatte og råd opplever uro over de endringene som kommer. I kirkens utvikling mot 2030 vil det være svært viktig å beholde enheten i Den norske kirke, så vel teologisk som organisatorisk. Biskopens tilsyn må sees på som særs vesentlig nettopp for å beholde denne enheten. For Sør- Hålogaland vil det være viktig at en ny kirkeordning tar hensyn til de særtrekk bispedømmet har, og at en nasjonal ordning er fleksibel og åpen for lokale og regionale løsninger.

### **Sluttord.**

Kirken er alltid mer enn det vi ser, og samtidig er den det vi ser. I dette spennet mellom å tro at Guds rike virker her og nå, og at vi ennå ikke har fattet det helt og fullt, går vi inn i nye nådedager og nye arbeidsdager.



### Ledelseskommantar til årsregnskapet 2019

Sør-Hålogaland bispedømmeråd (bispedømmerådet) er et demokratisk folkevalgt organ som skal ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres for å vekke og nære det kristelige liv i menighetene. Det skal også fremme samarbeidet mellom de enkelte menighetsråd og andre lokale arbeidsgrupper innen bispedømmet. Bispedømmerådet fordeler statlig tilskudd til særskilte stillinger innen kirkelig undervisning og diakoni etter nærmere regler gitt av Kirkerådet. Bispedømmerådet tilsetter menighetsprester og administrativt ansatte. Det samme gjelder vedtak om oppsigelse, ileggelse av ordenstraff, avskjed og suspensjon. Stiftsdirektør er utøvende myndighet for bispedømmerådet og daglig leder av bispedømmekontoret.

### Vurdering av vesentlige forhold

Sør-Hålogaland bispedømmeråd avlever et regnskap for 2019 med et mindreforbruk på kr. 4 991 000 mill. for budsjettkapitlet 1A, som gjelder presteskabet og kirkelig administrasjon (bispedømmekontoret). Mindreforbruket ansees som betydelig, og er i hovedsak knyttet til lønn og godtgjørelser.

Mindreforbruket kan forklares på følgende måte:

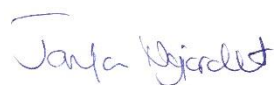
I Kapittel 1, leders beretning under avsnittet «*bemanning av bispedømmekontoret*» er det redegjort for effektiviseringsprosessen ved bispedømmekontorene og ved Kirkerådets administrasjon, samt nedtak og omorganisering av bispedømmekontoret i Sør-Hålogaland bispedømme. Dette har medført at regnskapstallet for drift av bispedømmekontoret i 2019 har et mindreforbruk på kr. 2 196 000 innen lønn og godtgjørelser. Med nevnte innsparing samt strukturelle endinger ved bispedømmekontoret, ansees det betydelige mindreforbruket å være et enkelttilfelle.

I leders beretning under avsnittet «*bispedømmerådet og rekruttering*» gis det en beskrivelse av en svært krevende rekrutteringssituasjon i presteskabet. For hvert år som går blir det vanskeligere og vanskeligere å få rekruttert inn faste prester og vikarer i de alt for mange ledige stillingshjemlene. For 2019 utgjør mindreforbruket innen lønn og godtgjørelser for presteskabet kr. 2. 227 000 av det totale mindreforbruket på kr. 4 991 000. Nesten hele beløpet skyldes at det ikke har vært mulig å få prester eller vikarer tilsatt i de ledige stillingshjemlene. Leder og stiftsdirektør ser med bekymring på rekrutteringssituasjonen. Våre tiltak som settes inn i vårt bispedømme virker, men det er vanskelig å få gjort noe med den store utfordringen, «*et aldrende presteskap*» og at så få unge i dag ikke velger presteutdanning.

Oppsummert er det likevel gledelig å merke at Den norske kirke står så sterkt i vårt bispedømme som den gjør.

Det må bety at på tross av store utfordringer med rekruttering greier vi fortsatt å være en Folkekirke der folk bor.

Bodø 23. februar 2020



Tanja Fatima Nyjordet

bispedømmerådsleder



Jan-Kjell Jonassen

stiftsdirektør

## Regnskapsrapport for budsjettgruppe 1A, brutt ned på kontogrupper

### Budsjettgruppe 1A

Tildeling til lønn og drift i budsjettgruppe 1A var i 2019 på til sammen kr. 85.774.000. Dette er ikke inkludert mindreforbruket fra 2018 på kr. 433.000, da dette er avsatt som egenkapital for senere disponering ved behov.

Totalt ble det kostnadsført kr. 80.783.000, som gir et mindreforbruk på kr. 4.991.000. Mindreforbruket utgjør 5,82 % av tildelingen.

	Regnskap	Budsjett	Avvik
<b>Budsjettgruppe 1A - Driftsregnskapet</b>	<b>31.12.2019</b>	<b>31.12.2019</b>	
Inntekter	-1 087	-1 103	-16
Vareforbr/tilskudd	210	130	-80
Lønnskostnader	69 871	74 295	4 424
Andr driftskostn	11 789	12 452	663
<b>Sum budsjettgruppe 1A</b>	<b>80 783</b>	<b>85 774</b>	<b>4 991</b>

Kontoklasse 3 – Inntekter viser en mindreinntekt på kr. 16.000.

På den ene side er det en merinntekt knyttet til fellesrådenes deltakelse på Stiftsdager 2019, husleietrekk for vikarboliger, tilskudd fra Mellomkirkelig Råd vedr. SKKB-arbeidet og bispedømmets andel av øremerket tildeling til Den norske kirkes gravplassforvaltning, samlet kr. 488.000.

På den annen side er det mindreinntekt på kr. 530.000 som skyldes at budsjettert refusjon for studentpresten fra NORD Universitet og NORD Studentsamskipnad er regnskapsført som lønnsrefusjon under kontoklasse 5.

Kontoklasse 4 – Tilskudd til eksterne viser et merforbruk på kr. 80.000.

Kostnader her er i hovedsak knyttet til Samarbeidsrådet for Kristne Kirker i Barentsregionen (SKKB), tilskudd til ulike kirkemusikalske tiltak og medlemstilskudd til IKO. Dette er tilskuddsordninger i regi av Sør-Hålogaland bispedømmeråd og kommer i tillegg til de sentrale tilskuddsordningene i budsjettgruppe 1B.

Kontoklasse 5 – Lønnskostnader viser et samlet mindreforbruk på kr. 4.424.000.

Mindreforbruket her skyldes i hovedsak vakanser både i presteskaper og ved bispedømmekontoret, samt økte syke- og fødselspengerefusjoner fra NAV i forhold til budsjettet, og andre lønnsrelaterte refusjoner (ovennevnte studentprest, renhold bispedømmekontor og Bispegård, frikjøp Hovedverneombud, samt lønnstilskudd fra NAV).

Direkte lønnskostnader for fast ansatte og vikarer (inkl. tilleggslønn, feriepenger og arbeidsgiveravgift) viser et mindreforbruk på kr. 2.768.000.

Syke- og fødselspengerefusjoner viser en merinntekt på kr. 638.000 i fht. budsjettet kr. 1.200.000. Andre lønnsrelaterte refusjoner viser en merinntekt på kr. 733.000.

Mindreforbruket er forholdsmessig stort innenfor Kirkelig administrasjon, med kr. 2.196.000 av et samlet lønnsbudsjett på kr. 10.889.000. Dette utgjør hele 20,2 % av budsjettet. Tilsvarende er mindreforbruket innenfor Presteskabet på kr. 2.227.000 av et samlet lønnsbudsjett på kr. 63.406.000. Dette utgjør kun 3,5 % av budsjettet.

Kontoklassene 6, 7 og 8 – Andre driftskostnader (drifts- og reisekostnader) viser et samlet mindreforbruk på kr. 668.000.

Dette skyldes hovedsakelig driftskostnader, som har et mindreforbruk på kr. 501.000. Reiseutgifter har et mindreforbruk på kr. 167.000.

### Budsjettgruppe 1B og andre tilskudd

Tildeling til trosopplæring, diakoni, undervisning og kirkemusikk i budsjettgruppe 1B var i 2019 på til sammen kr. 33.028.000. I tillegg har bispedømmerådet disponert OVF-midler i 2019 på kr. 532.000. Totalt utgjør dette kr. 33.560.000. Dette er ikke inkludert mindreforbruket fra 2018 på kr. 334.000, da dette er avsatt som egenkapital for senere disponering ved behov.

Totalt ble det kostnadsført kr. 33.233.000, som gir et mindreforbruk på kr. 327.000. Mindreforbruket utgjør 0,97 % av tildelingen.

	Regnskap	Budsjett	Avvik
Budsjettgruppe 1B, 2, 3 m.fl. - Tilskudd *	31.12.2019	31.12.2019	
Trosopplæring	16 964	17 291	327
Diakoni/Undervisning/Kirkemusikk m.m.	15 737	15 737	-
Domkirke (Oslo og Nidaros)	-	-	-
Gruppe 2 (kun KR)	-	-	-
Gruppe 3 (kun KR)	-	-	-
Annet (inkl OVF utbet til eksterne)	532	532	-
Sum budsjettgruppe 1B, 2, 3 m.fl.	33 233	33 560	327

For budsjettgruppe 1B er mindreforbruket i sin helhet relatert til tilskudd til trosopplæring. I hovedsak skyldes dette avregning av trosopplæringsmidler som følge av at fellestrådene ikke har disponert tidligere års trosopplæringsmidler fullt ut.

Tilskudd til diakoni, undervisning og kirkemusikk er disponert i hht. tildeling/budsjett, og i hovedsak gjennom ordinære lønnstilskudd til diakon- og kateketstillinger i fellestrådene.

### Særskilt om OVF-tilskuddet

OVF-tildelingen for 2019 var på kr. 532.000 (uendret siste 3 år). Det er tildelt kr. 295.000 etter søknad fra ulike menighetsråd/fellestråd.

Videre er det disponert kr. 237.000 av OVF-midlerne til Kirkemusikksenter Nord, fordelt på kr. 150.000 til Salmefestival 2019 og kr. 87.000,- til driftsstøtte for 2019.

Spesifikasjon av Ovf-midlene:	2019
OVF	Regnskap
Administrasjon	-
Diakoni	25
Barn og unge	90
Gudstjenesteliv	10
Kirkemusikk og kultur	392
Samisk kirkeliv	15
Andre fellestiltak (inkl SMM)	-
Internasjonale og økumeniske organisasjoner	-
Ovf total (for rapportering til Ovf)	532